EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 26.6.2020
COM(2020) 266 final

ANNEXES 1 to 4

BIJLAGEN

bij het

Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad

over de vooruitgang bij de uitvoering van Richtlijn (EU) 2016/2284 betreffende de vermindering van de nationale emissies van bepaalde luchtverontreinigende stoffen

BIJLAGE 1

Verwachte naleving als vermeld door de lidstaten in 2019 op grond van bestaande beleidslijnen en maatregelen (scenario "met maatregelen"), van de emissiereductieverbintenissen voor 2020-2029 en vanaf 2030

Lidstaat	NO_x		NMVOS		SO_2		NH_3		$PM_{2,5}$	
	2020	2030	2020	2030	2020	2030	2020	2030	2020	2030
Oostenrijk	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✗
België	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓
Bulgarije	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓	✗	✗	✗
Kroatië	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Cyprus	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Tsjechië	✓	✗	✓	✗	✓	✓	✓	✗	✓	✓
Denemarken	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
Estland	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✓
Finland	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Frankrijk	✗	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✓
Duitsland	✓	✗	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✓	✗
Griekenland	✓	✗	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Hongarije	✓	✗	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✗	✗
Ierland	✓	✗	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✓	✓
Italië	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓	✗	✓	✗
Letland	✗	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✗
Litouwen	✗	✗	✓	✗	✓	✓	✗	✗	✓	✗
Luxemburg	✓	✗	✓	✗	✓	✓	✗	✗	✓	✗
Malta	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓	✗	✓	✓
Nederland	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Polen	✗	✓	✗	✓	✗	✗	✓	✗	✓	✗
Portugal	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✗
Roemenië	✗	✗	✗	✗	✓	✗	✓	✓	✗	✗
Slowakije	✓	✗	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓
Slovenië	✗	✓	✓	✗	✓	✗	✓	✓	✓	✗
Spanje	✓	✗	✓	✗	✓	✗	✓	✗	✓	✗
Zweden	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✓
Verenigd Koninkrijk	✓	✗	✓	✗	✓	✗	✗	✗	✗	✗
✓	22	10	21	14	27	18	16	9	23	13
✗	6	18	7	14	1	10	12	19	5	15

Bron: https://www.eea.europa.eu/themes/air/air-pollution-sources-1/national-emission-ceilings/nec-directive-reporting-status-2019 met relevante actualiseringen op basis van de evaluatie van de prognoses. Een te late of hernieuwde indiening van belangrijke verplichte rapportages door de lidstaten wordt hierin meegenomen en de prognoses worden vergeleken met de relevante versies van de emissie-inventarissen.

BIJLAGE 2

Verwachte naleving als vermeld door de lidstaten in 2019 op grond van aanvullende beleidslijnen en maatregelen (scenario "met aanvullende maatregelen"), van de emissiereductieverbintenissen voor 2020-2029 en vanaf 2030

Lidstaat	NO_x		NMVOS		SO_2		NH_3		$PM_{2,5}$	
	2020	2030	2020	2030	2020	2030	2020	2030	2020	2030
Oostenrijk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
België	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Bulgarije	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Kroatië	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Cyprus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tsjechië	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Denemarken	✓	✓	✓	✓	✓	✓	×	×	×	×
Estland	✓	✓	✓	✓	✓	✓	×	×	✓	✓
Finland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Frankrijk	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Duitsland	✓	✓	✓	✓	✓	✓	×	✓	✓	✓
Griekenland	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Hongarije	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ierland	✓	×	×	×	✓	✓	×	×	✓	✓
Italië	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Letland	×	✓	✓	✓	✓	✓	×	✓	✓	✓
Litouwen	×	×	✓	×	✓	✓	✓	×	✓	×
Luxemburg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Malta	✓	×	×	✓	✓	✓	✓	×	✓	✓
Nederland	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Polen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Portugal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Roemenië	×	×	×	×	✓	×	✓	✓	×	×
Slowakije	✓	✓	✓	✓	✓	×	✓	✓	✓	✓
Slovenië	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Spanje	✓	✓	✓	×	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Zweden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Verenigd Koninkrijk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
✓	14	13	14	13	17	15	12	12	15	14
×	3	4	3	4	0	2	5	5	2	3
Aanvullende maatregelen niet gemeld	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11

Bron: EMA-compilatie op basis van de indieningen van de lidstaten in 2019 krachtens artikel 10, lid 2, van Richtlijn (EU) 2016/2284 en de daaropvolgende evaluatie van de verstrekte gegevens.

Lidstaten waarvoor geen informatie is weergegeven, hebben geen scenario met aanvullende maatregelen gerapporteerd.

BIJLAGE 3

Beoordeling van het risico op niet-naleving van de emissiereductieverbintenissen

	2020-2029					2030 en verder				
	SO_2	NO_x	NMVOS	NH_3	$PM_{2,5}$	SO_2	NO_x	NMVOS	NH_3	$PM_{2,5}$
Oostenrijk	L	L	M	H	L	L	H	M	H	H
België	L	L	L	M	L	L	L	L	M	L
Bulgarije	M	H	H	H	L	L	H	H	H	L
Cyprus	L	M	M	L	M	M	L	M	L	H
Tsjechië	L	H	H	H	L	L	H	H	H	L
Duitsland	L	L	L	H	L	L	M	M	M	M
Denemarken	L	L	L	H	H	H	L	L	H	H
Estland	M	M	M	H	M	L	M	L	H	M
Griekenland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Spanje	L	L	M	M	L	L	L	H	M	M
Finland	M	M	M	H	M	M	M	H	M	M
Frankrijk	M	M	M	H	M	M	M	M	H	H
Kroatië	L	L	M	M	M	L	L	M	M	M
Hongarije	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ierland	L	L	H	H	L	M	H	H	H	L
Italië	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Litouwen	M	H	H	M	M	M	H	H	H	H
Luxemburg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Letland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Malta	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nederland	L	H	M	H	M	M	H	M	H	H
Polen	H	H	H	H	M	H	H	H	H	H
Portugal	M	H	H	H	M	H	H	H	H	H
Roemenië	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zweden	L	L	L	H	L	L	H	L	H	L
Slovenië	M	H	M	M	M	H	M	H	H	H
Slowakije	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Verenigd	M	M	M	H	H	H	H	H	H	H
Hoog risico	**1**	**7**	**6**	**14**	**2**	**5**	**10**	**10**	**14**	**10**
Middelhoog	**8**	**5**	**10**	**5**	**10**	**6**	**5**	**6**	**5**	**5**
Laag risico	**11**	**8**	**4**	**1**	**8**	**9**	**5**	**4**	**1**	**5**
Niet beoordeeld	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**

Bron: Evaluatie van prognoses voor luchtverontreinigende stoffen op nationaal niveau en beoordeling van nationale programma's ter beheersing van de luchtverontreiniging: Horizontaal verslag, Ricardo, 2020 (waarin ook de methode voor de risicobeoordeling wordt beschreven) https://ec.europa.eu/environment/air/reduction/NAPCP.htm

Legenda:
H = Hoog risico
M = Middelhoog risico
L = Laag risico
- = niet beoordeeld vanwege te late indiening of niet-indiening van gegevens

BIJLAGE 4

Methode voor het traceren van de uitgaven voor schone lucht

1) Algemene aanpak van het traceren van uitgaven voor schone lucht

a) EU-beginselen voor het traceren van uitgaven voor schone lucht

De Commissie wil nagaan hoe de lidstaten in de loop van de tijd de EU-fondsen aanwenden om de doelstellingen voor schone lucht te bereiken. Daartoe kent zij via "indicatoren" een specifiek gewicht toe aan de financiële bijdrage van de EU, waaruit blijkt in welke mate deze bijdrage helpt de doelstellingen te verwezenlijken.

Deze aanpak bouwt voort op de lessen die de Commissie heeft geleerd uit het traceren van de uitgaven voor klimaat en biodiversiteit. Hij bouwt ook voort op voorgestelde regelgeving voor programma's, waarin wordt aangegeven welke indicatoren bij het traceren van de financiële bijdrage voor het milieu aan de EU-financiering moeten worden toegekend, met name cohesiefondsen (bijlage 1 bij de verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen) en andere relevante programma's (bv. gemeenschappelijk landbouwbeleid, financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen). In tegenstelling tot bij het klimaat gaat het er bij het traceren van uitgaven voor schone lucht niet om te onderzoeken of een bestedingsdoel wordt gehaald, maar om na te gaan of dankzij de EU-financiering het beleid voor schone lucht beter wordt uitgevoerd.

De belangrijkste kenmerken van het traceren van de uitgaven voor schone lucht zijn:
- gebruik van 100 %-, 40 %- en 0 %-indicatoren;
- aandacht voor administratie, die eenvoudig moet zijn;
- consistent gebruik van indicatoren in de verschillende programma's (soortgelijke activiteiten worden op soortgelijke wijze via indicatoren gemarkeerd);
- transparante toepassing van indicatoren;
- onafhankelijkheid van de andere traceringsmethoden (klimaat, biodiversiteit), d.w.z. elke bestede euro kan meer dan eens worden getraceerd.

Schone lucht is een sectoroverschrijdend vraagstuk en profiteert daarom niet alleen van acties die gericht zijn op schone lucht, maar ook van de effecten van door de EU gefinancierde projecten op andere beleidsterreinen, bijvoorbeeld thema's als duurzaam vervoer, beperking van de klimaatverandering (bv. energie-efficiëntie), een efficiënt gebruik van hulpbronnen, gezondheid).

b) EU-indicatoren voor schone lucht

Net als bij de tracering ten behoeve van het klimaat worden "uitgaven" voor schone lucht gedefinieerd als vastleggingskredieten. Daardoor kunnen de Commissie en belanghebbenden de bestedingen voor schone lucht vroegtijdig herkennen. De Commissie zal geen toezicht houden op de betalingskredieten en/of betalingen met indicatoren voor schone lucht.

De EU-indicatoren voor schone lucht worden ontwikkeld aan de hand van de kwalitatieve Rio-indicatoren die de OESO-commissie voor ontwikkelingsbijstand gebruikt om specifieke milieudoelstellingen aan te wijzen (woestijnvorming, beperking van en aanpassing aan de klimaatverandering en biodiversiteit) voor ontwikkelingshulpprojecten. De EU-indicatoren bouwen tevens voort op de ervaringen met de EU-klimaatindicatoren van Rio.

Met de EU-indicatoren voor schone lucht worden de uitgaven gekwantificeerd die een bijdrage leveren aan de doelstellingen op dit gebied. Gezien het grote scala aan uitvoeringsprocedures (bv. centraal beheerd, gedeeld beheer, financiële instrumenten, programmeerbaar/benadering van onderaf) varieert de aanpak van de uitvoering per programma en is de methode op de specifieke omstandigheden afgestemd. De indicatoren worden dus op het geschiktste niveau toegekend afhankelijk van het specifieke ontwerp van elk begrotingsprogramma – project, interventietype, onderdeel van programma of geheel programma.

De indicatoren worden toegekend volgens de algemene aanpak:

- 100 % voor uitgaven die naar verwachting hoofdzakelijk zullen bijdragen aan de doelstellingen voor schone lucht [in lijn met Rio-indicator 2 van de OESO];
- 40 % voor uitgaven die naar verwachting significant zullen bijdragen aan de doelstellingen voor schone lucht [in lijn met Rio-indicator 1 van de OESO];
- 0 % voor uitgaven die niet aan de doelstellingen voor schone lucht bijdragen.

Met het oog op deze drie niveaus is het gebruik van enkele waarden bij benadering onvermijdelijk. Deze aanpak wordt gekenmerkt door voorzichtigheid: bij twijfel en/of gebrek aan nauwkeurige informatie wordt de laagste indicator gekozen.

Deze algemene aanpak wordt vertaald naar specifieke traceringsprocedures die per programma kunnen verschillen en het uiteenlopende ontwerp en beheer ervan weerspiegelen.

c) Jaarlijkse rapportage van de gegevens

De Commissie zal de verwachte vastleggingsgegevens voor schone lucht voor alle programma's jaarlijks consolideren. Voor elk programma worden in de programmaverklaringen voor operationele uitgaven bij de jaarlijkse ontwerpbegroting de verwachte bestedingen voor schone lucht in elk jaar vermeld.
Tevens zal de Commissie om de vier jaar in het uitvoeringsverslag van de NEC-richtlijn vermelden welke EU-gelden zijn uitgegeven om de doelstellingen van de richtlijn te ondersteunen. Voor het eerst gebeurt dat via een voorbereidende rapportage in het kader van het uitvoeringsverslag van 2020.

2) Traceren van de uitgaven voor schone lucht op programmaniveau

a) Horizon 2020

Actie	**Indicator**
Specifieke doelstelling – Europese Onderzoeksraad (ERC)	0 (1)
Specifieke doelstelling – Toekomstige en opkomende technologieën	0 (2)
Specifieke doelstelling – Marie Skłodowska-Curie-acties (MSCA)	0 (1)
Specifieke doelstelling – Onderzoeksinfrastructuren	0 (1)
Specifieke doelstelling – Ontsluitende en industriële technologieën	0 (2)
Specifieke doelstelling – Toegang tot risicokapitaal	0
Specifieke doelstelling – Kmo's	0 (2)
Specifieke doelstelling – Gezondheid	0
Specifieke doelstelling – Voeding	0 (2)
Specifieke doelstelling – Energie	40
Specifieke doelstelling – Vervoer	40
Specifieke doelstelling – Hulpbronnenefficiënte en klimaatveranderingsbestendige economie	40
Specifieke doelstelling – Inclusieve, innovatieve en reflexieve Europese samenlevingen	0
Specifieke doelstelling – Veilige Europese samenlevingen	0
Specifieke doelstelling – Topkwaliteit verspreiden en deelname verbreden	0
Specifieke doelstelling – Wetenschap met en voor de samenleving	0
Specifieke doelstelling – Niet-nucleaire eigen acties van het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek	0 (2)
Specifieke doelstelling – Europees Instituut voor innovatie en technologie	0 (2)

(1) Voor activiteiten van onderaf zoals ERC en MSCA kan geen waarde voor deze eerste traceringsronde worden bepaald. Dit moet in toekomstige traceringsrondes (naar boven) worden bijgesteld. In het volgende MFK kan nauwkeuriger worden geraamd welke bijdrage deze activiteiten aan de actie op het gebied van de luchtkwaliteit leveren. In de tussentijd wordt voor deze activiteiten een 0-indicator gehanteerd.

(2) Hoewel sommige van deze projecten aan de doelstellingen voor schone lucht kunnen bijdragen, is de score "0" toegepast vanwege gebrek aan nauwkeurige informatie.

Deze tabel geeft een indicatie van de bijdrage van Horizon 2020 aan financieringsactiviteiten voor schone lucht; om accurate cijfers te krijgen, zullen de uitgaven voor schone lucht op aanbestedings- of projectniveau worden getraceerd met behulp van de bijbehorende rapportagemodellen in het volgende programma Horizon Europa (2021-2027).

b) Europese strategische investeringen: Het Europees Fonds voor strategische investeringen (EFSI)

Het EFSI[1] is een initiatief van het investeringsplan voor Europa (Plan Juncker) in 2015 om het tekort aan investeringen in de gehele Europese Unie weg te nemen. Het heeft de volgende hoofdkenmerken:

- Op grond van het EFSI verleent de Unie een onherroepelijke en onvoorwaardelijke garantie[2] aan de EIB om ten behoeve van eindontvangers subsidiabele financierings- en investeringstransacties te verrichten.
- Het EFSI bestaat uit twee vensters:

i) Met het venster infrastructuur en innovatie worden rechtstreekse en via bemiddeling tot stand gekomen financieringstransacties ondersteund. Het gaat daarbij om transacties ten behoeve van eindontvangers die, afhankelijk van de aard en het bereik ervan, aan de doelstellingen voor schone lucht kunnen bijdragen. Vanaf 31 december 2019 worden de transacties in het kader van het venster infrastructuur en innovatie getoetst en krijgen zij allemaal de juiste OESO-Rio-indicator toegekend: Een 100 %-indicator werd toegekend aan transacties die hoofdzakelijk aan de doelstellingen voor schone lucht bijdragen, terwijl een 40 %-indicator bestemd was voor alle transacties die naar verwachting significant aan deze doelstellingen zouden bijdragen[3] – d.w.z. transacties waardoor de luchtverontreiniging wordt beperkt.

ii) Het venster kmo's faciliteert de toegang tot leningen en aandelenfinanciering voor kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) en wordt uitgevoerd door het EIF. Sommige van de ondersteunde acties en eindbegunstigden zouden een bijdrage aan de doelstellingen voor schone lucht kunnen leveren. Vanwege de diversiteit van de ondersteunde portefeuilles en de geringe omvang van individuele transacties is het echter niet mogelijk een raming van deze bijdrage te geven.

- De EFSI-steun wordt verstrekt via een begrotingsgarantie van 26 miljard EUR. Verplichtingen als gevolg van mogelijk niet-verrichte[4] transacties die onder de EU-garantie vallen, worden voldaan uit een garantiefonds dat een liquiditeitsbuffer vormt. Deze liquiditeitsbuffer onder het EU-garantiefonds omvat een bedrag van 9,1 miljard EUR (voorziening). De totale bijdrage uit de algemene begroting van de Unie is 8,43 miljard EUR en wordt aangevuld met 675 miljoen EUR uit ontvangsten en terugbetalingen.

Met inachtneming van deze kenmerken werd uitsluitend voor het venster infrastructuur en innovatie een raming gemaakt van de EFSI-bijdrage aan schone lucht. Daarom werd het bedrag van de EFSI-steun voor de doelstellingen voor

[1] Verordening (EU) 2015/1017 van het Europees Parlement en de Raad van 25 juni 2015, zoals gewijzigd bij Verordening (EU) 2017/2396 van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2017.

[2] De EU-garantie en de bijbehorende middelen in het EU-garantiefonds behelzen een portefeuille van financierings- en investeringstransacties die niet voor specifieke projecten zijn geoormerkt.

[3] De ramingen zijn gebaseerd op een voorzichtige aanpak waarbij rekening wordt gehouden met het feit dat de EFSI-verordening en de contractstukken niet voorzien in het rapporteren en traceren van ondersteunde investeringen die bijdragen aan de doelstellingen voor schone lucht.

[4] Wanneer er geen niet-uitgevoerde transacties zijn, worden de projecten nog steeds gegarandeerd en ondersteund, maar niet via de EU-begroting.

schone lucht berekend als de som van de bijdrage van elke transactie zoals vastgesteld door de desbetreffende indicator per 31 december 2019.

c) CEF – financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen (Connecting Europe Facility)

Actie/onderdeel (Verordening (EU) nr. 1316/2013)	**Actie/onderdeel (COM(2018)0438 – C8-0255/2018 – 2018/0228(COD) voor 2021-2027)**	**Indicator**
CEF – energie[5]		
Elektriciteit	Elektriciteit	40
Gas	Gas	40
Slimme netwerken	Slimme netwerken	40
CO_2-netwerken	CO_2-netwerken	0
	Grensoverschrijdende projecten op het gebied van hernieuwbare energie	40
CEF – vervoer		
	Vervoerswijze spoor: 40 % (inclusief ERTMS)	40
	Vervoerswijze binnenvaart	40
	Vervoerswijze zeevaart	40
	Infrastructuur voor alternatieve brandstoffen (niet in stedelijke knooppunten)	40
	Stedelijke knooppunten (inclusief infrastructuren, digitalisering en alternatieve brandstoffen)	100
	Luchtverkeersbeheer	0[6]

d) Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) en Cohesiefonds (CF)

Interventiecodes en -gebieden in Uitvoeringsverordening 215/2014 voor 2014-2020		**Interventiecodes en -gebieden en Rio-milieucoëfficiënt in COM(2018) 375 final voor 2021-2027**		**Indicator schone lucht**
Code	Veld	Code	Veld	
065	Onderzoek en innovatie-infrastructuur, processen, overdracht van technologie	022	Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en	40

[5]Vanwege de conservatieve benadering van de methode kan de bijdrage van de acties in het kader van CEF-Energie op het gebied van elektriciteit, slimme netwerken en grensoverschrijdende projecten op het gebied van hernieuwbare energie voor schoneluchtdoelstellingen worden onderschat.

[6] Deze methode wordt gekenmerkt door voorzichtigheid: een deel van de CEF-acties voor luchtverkeersbeheer behelst steun voor de inzet van functionaliteiten voor luchtverkeersbeheer op luchthavens, die via een doeltreffender beheer van het verkeer, starten, landen en taxiën kunnen helpen de emissies van luchtverontreinigende stoffen op luchthavens en de omgeving daarvan te verminderen.

	en samenwerking in ondernemingen die zich toeleggen op de koolstofarme economie en op weerbaarheid tegen de klimaatverandering		samenwerking tussen ondernemingen gericht op de koolstofarme economie, weerbaarheid tegen en aanpassing aan klimaatverandering	
		023	Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen gericht op de circulaire economie	40
068	Energie-efficiënte en demonstratieprojecten in kmo's en ondersteunende maatregelen	024	Energie-efficiënte en demonstratieprojecten in kmo's en ondersteunende maatregelen	40
014	Renovatie ten behoeve van energie-efficiëntie van bestaande woningen, demonstratieprojecten en ondersteunende maatregelen	025	Op energie-efficiëntie gerichte renovatie van het bestaande woningenbestand, demonstratieprojecten en ondersteunende maatregelen	40
013	Renovatie ten behoeve van energie-efficiëntie van openbare infrastructuur, demonstratieprojecten en ondersteunende maatregelen	026	Op energie-efficiëntie gerichte renovatie van openbare infrastructuur, demonstratieprojecten en ondersteunende maatregelen	40
071	Ontwikkeling en bevordering van ondernemingen die gespecialiseerd zijn in het aanbieden van diensten die bijdragen aan de koolstofarme economie en aan de weerbaarheid tegen de klimaatverandering (met inbegrip van steun aan dergelijke diensten)	027	Ondersteuning voor ondernemingen die diensten verlenen die bijdragen aan de koolstofarme economie en de weerbaarheid tegen de klimaatverandering	40
009	Hernieuwbare energie: wind	028	Hernieuwbare energie: wind	40
010	Hernieuwbare energie: zonne-energie	029	Hernieuwbare energie: zonne-energie	40
		031	Hernieuwbare energie: marien	40
012	Andere vormen van hernieuwbare energie (met inbegrip van waterkracht en geothermische en	032	Andere hernieuwbare energie (waaronder geothermische energie)	40

	mariene energie) en integratie van hernieuwbare energie (met inbegrip van opslag, gascentrales en de infrastructuur voor hernieuwbaar waterstof)			
015	Intelligente energiedistributiesystemen op een laag en gemiddeld spanningsniveau (met inbegrip van intelligente netwerken en ICT-systemen)	033	Slimme energiedistributiesystemen op een laag en gemiddeld spanningsniveau (met inbegrip van slimme netwerken en ICT-systemen) en de daarmee verbonden opslag	40
016	Hoogefficiënte warmtekrachtkoppeling en stadsverwarming	034	Hoogefficiënte warmtekrachtkoppeling, stadsverwarming en -koeling	40
017	Beheer van huishoudelijk afval (met inbegrip van minimalisering, sortering en recyclingmaatregelen)	042	Beheer van huishoudelijk afval: preventie, minimalisering, sortering en recyclingmaatregelen	40
069	Ondersteuning van milieuvriendelijke productieprocessen en een efficiënt gebruik van hulpbronnen in kmo's	047	Ondersteuning van milieuvriendelijke productieprocessen en een efficiënt gebruik van hulpbronnen in kmo's	40
083	Maatregelen op het gebied van luchtkwaliteit	048	Maatregelen op het gebied van luchtkwaliteit en geluidsreductie	100
085	Bescherming en verbetering van de biodiversiteit, natuurbescherming en groene infrastructuur	050	Bescherming van natuur en biodiversiteit, groene infrastructuur	40
		063	Digitalisering van het vervoer: weg	40
024	Spoorwegen (TEN-T-kernnetwerk)	064	Nieuw aangelegde spoorwegen – TEN-T-kernnetwerk	40
025	Spoorwegen (TEN-T, het uitgebreide netwerk)	065	Nieuw aangelegde spoorwegen – uitgebreid TEN-T-netwerk	40
026	Overige spoorwegen	066	Overige nieuw aangelegde spoorwegen	40
		067	Heraangelegde of verbeterde spoorwegen – TEN-T-kernnetwerk	40
		068	Heraangelegde of	40

			verbeterde spoorwegen – uitgebreid TEN-T-netwerk	
		069	Overige heraangelegde of verbeterde spoorwegen	40
		070	Digitalisering van het vervoer: spoor	40
		071	Europees beheersysteem voor het spoorverkeer (ERTMS)	40
027	Rollend spoorwegmaterieel	072	Rollend spoorwegmaterieel	40
043	Infrastructuur voor en bevordering van schoon stadsvervoer (met inbegrip van apparatuur en rollend materieel)	073	Infrastructuur voor schoon stadsvervoer	40
		074	Rollend materieel voor schoon stadsvervoer	100
090	Fiets- en voetpaden	075	Fietsinfrastructuur	100
		076	Digitalisering van het stadsvervoer	40
		077	Infrastructuur voor alternatieve brandstoffen	40
035	Multimodaal vervoer (TEN-T)	078	Multimodaal vervoer (TEN-T)	40
036	Multimodaal vervoer	079	Multimodaal vervoer (niet stedelijk)	40
		084	Digitalisering van het vervoer: overige vervoerswijzen	40
007	Aardgas			40
008	Aardgas (TEN-E)			40
023	Milieumaatregelen die zijn gericht op het verminderen en/of het vermijden van de uitstoot van broeikasgassen (met inbegrip van de behandeling en de opslag van methaangas en compostering)			40
044	Intelligente vervoerssystemen (met inbegrip van de invoering van vraagbeheer, tolregelingen, IT-toezichtcontrole en informatiesystemen)			40
070	Bevordering van energie-efficiëntie in grote			40

	ondernemingen			
084	Geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging (IPPC)			40

Voor elk interventiegebied dat niet in deze tabel wordt weergegeven, geldt indicator 0 als het gaat om het traceren van de uitgaven voor schone lucht.

e) Gemeenschappelijk landbouwbeleid

Actie	**Indicator**
Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO)	
Aandachtsgebied 2A (modernisering van landbouwbedrijven)[7]	0
Aandachtsgebied 5B (energie-efficiëntie)	40
Aandachtsgebied 5D (het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door de landbouw)	40
Eerste pijler van het GLB[8]	0

f) LIFE-programma

Actie	**Indicator**
Projecten met schone lucht als hoofddoelstelling, zoals: - Geïntegreerde projecten voor schone lucht (waaronder projecten voor technische bijstand indien van toepassing) - Traditionele projecten voor milieu en efficiënt hulpbronnengebruik die een bijdrage aan schone lucht als prioritair thema leveren - Traditionele projecten voor milieubeleid en -bestuur en informatie die zich richten op schone lucht - Voorbereidende projecten die zich richten op schone lucht - Exploitatiesubsidies voor ngo's die zich richten op schone lucht	100
Projecten die bijdragen aan schone lucht, zoals: - Geïntegreerde projecten in het kader van het subprogramma voor milieu die bijdragen aan schone lucht (waaronder projecten voor technische bijstand indien van toepassing) - Traditionele projecten voor milieu en efficiënt hulpbronnengebruik die als bijkomend voordeel een bijdrage aan schone lucht leveren - Traditionele projecten voor milieubeleid en -bestuur en informatie die als bijkomend voordeel een bijdragen aan schone lucht leveren - Voorbereidende projecten die als bijkomend voordeel een bijdragen aan	40

[7] De modernisering van landbouwbedrijven kan een positief effect op schone lucht hebben. Het is echter lastig investeringen voor de modernisering van landbouwbedrijven die een effect op de beperking van de ammoniakuitstoot hebben, te onderscheiden van andere investeringen en zij vormen naar verwachting geen hoog percentage van het totaal.

[8] Een van de elementen van de randvoorwaarden, goede landbouw en milieuconditie nr. 6 "verbod om stoppels in het veld te verbranden om het gehalte aan organische stoffen in de bodem te handhaven", droeg bij aan de vermindering van de PM_{10}-emissies. Omdat het echter moeilijk is de bijdrage te kwantificeren en de waarde van dit element vergeleken met de totale waarde van rechtstreekse betalingen slechts klein is, wordt de bijdrage vastgesteld op 0 %.

schone lucht leveren - Geïntegreerde projecten in het kader van het subprogramma voor klimaatactie die bijdragen aan schone lucht (waaronder projecten voor technische bijstand indien van toepassing) - Traditionele projecten voor beperking van de klimaatverandering die als bijkomend voordeel een bijdragen aan schone lucht leveren - Traditionele projecten voor klimaatgovernance en informatie die als bijkomend voordeel een bijdragen aan schone lucht leveren - Exploitatiesubsidies voor ngo's die bijdragen aan schone lucht	
Projecten of activiteiten die buiten de bovengenoemde categorieën vallen	0

Op basis van LIFE wordt schone lucht bevorderd door specifieke traditionele en geïntegreerde projecten. Omdat het echter een sectoroverschrijdend vraagstuk betreft, kan schone lucht ook profiteren van effecten van LIFE-projecten die zich voornamelijk richten op onderwerpen als water, geluid en beperking van de klimaatverandering (bv. energie-efficiëntie).

3) Bedragen van EU-fondsen die volgens bovengenoemde methode worden aangewend om de doelstellingen voor schone lucht te verwezenlijken

Programma	Geraamde bijdrage aan schone lucht 2014-2020 (in miljoen EUR)
Horizon 2020	4 219
EFSI	819
CEF	8 830
EFRO	20 458
CF	10 874
ELFPO	1 138
LIFE	105
TOTAAL	**46 443**